

Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma 2026

Kokoltk 10.03.2026
1377/02.00/2026

Valmistelija(t) Jukka Koponen, pelastustoimi- ja turvallisuuspalveluiden toimialajohtaja, puh. 044 718 8180, jukka.koponen(at)pshyvinvointialuei.fi

Päätös

Esittelijä pelastustoimi- ja turvallisuuspalveluiden toimialajohtaja

Päätösehdotus Kokonaisturvallisuuslautakunta merkitsee tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman 2026 tämänhetkisen valmisteluvaiheen tiedoksi ja sitoutuu omalta osaltaan sen toteuttamiseen talouden tasapainon saavuttamiseksi.

Ennakkovaikutusten arviointi Ei kuulu ennakkovaikutusten arvioinnin piiriin.

Toimivallan peruste Hallintosäntö § 44

Liitteet ja oheisaineisto

Esityslistan oheisaineistona:
- Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman 2026 toimenpidetaulukko pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut toimialan osalta

Valmistelu Valtioneuvosto päättää vuosittain valtiovarainministeriön esityksestä hyvinvointialueen tilikaudittaisen valtuuden määrästä pitkäaikaisen lainan ottamiseksi. Hyvinvointialue saa ottaa lainaa päätöksen mukaisen määrän investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseksi (Laki hyvinvointialueesta 611/2021, 15 §, 1 mom. ja 16 §).

Valtioneuvosto on tehnyt 8.5.2025 päätöksen hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän lainanottovaltuuksista vuodelle 2025. Päätöksen mukaan Pohjois-Savon hyvinvointialueella ei ole lainanottovaltuutta vuodelle 2025. Hyvinvointialueesta annetun lain 15 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvosto muuttaa hyvinvointialueen lainanottovaltuutta, jos investointi on välttämätön hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytetyjen palvelujen turvaamiseksi eikä investointitarvetta voida kattaa muulla tavoin. Lainanottovaltuuden muuttamisesta voidaan päättää

hyvinvointialueen hakemuksesta tai valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön tai sisäministeriön aloitteesta.

Pohjois-Savon hyvinvointialue on jättänyt valtiovarainministeriölle hakemuksen lainanottovaltuuden muuttamisesta 13.6.2025. Hyvinvointialueen tulee laatia ja toimittaa valtiovarainministeriölle hyvinvointialueen hallintosäännön mukaisen toimielimen hyväksymä suunnitelma tuottavuus- ja taloudellisuustoimenpiteistä, jotka varmistavat hyvinvointialueen lainanhoitokyvyn pitkälläkin aikavälillä ja turvaavat lakisääteiset palvelut. Suunnitelman tulee sisältää vuosittaiset rahamääräiset lainanhoitokykyä kuvaavat tavoitteet, joiden toteutumista on mahdollista seurata.

Hyvinvointialueen lainanottovaltuuden ehtona olevan päivitetyn talouden tasapainottamissuunnitelman tulee sisältää tuloslaskelma, tiedot investoinneista ja rahoituslaskelma ainakin vuosilta 2026–2029 laskentaperusteineen (oletus vuotuisesta palvelutarpeen kasvusta, oletus yleisestä hintojen noususta). Suunnitelmasta tulee käydä ilmi alueen tavoitteleva vuotuinen sopeutuksen määrä.

Eduskuntakäsittelyssä olevan hallituksen esityksen mukaan talouttaan täysimääräisesti tasapainottaville hyvinvointialueille voidaan myöntää mahdollisuus kattaa kertyneet alijäämät joko vuoden 2027 tai vuoden 2028 loppuun mennessä. Valtiovarainministeriö voisi hakemuksesta myöntää mahdollisuuden kattaa kertyneet alijäämät vuoden 2027 tai vuoden 2028 loppuun mennessä niille hyvinvointialueille, joille se on välttämätöntä lainsäädännön noudattamiseksi. Kertyneen alijäämän tulee olla katettavissa uudessa määräajassa. Hyvinvointialueen tulee laatia aluevaltuuston hyväksymä suunnitelma kertyneen alijäämän kattamiseksi niin pian kuin mahdollista. Myös investointisuunnitelman toimittamista koskevat määräajat muuttuvat. Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmaa 2026 hyödynnettäisiin myös haettaessa lisää aikaa Pohjois-Savon hyvinvointialueen alijäämien kattamiseen 2028 loppuun mennessä, jos eduskunta hyväksyy hallituksen esityksen.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluevaltuusto on hyväksynyt 22.12.2025 taloussuunnitelman vuosille 2026–2028, jonka mukaan kertyneet alijäämät katetaan vuosien 2026, 2027 ja 2028 aikana. Alijäämien kattaminen edellyttää tiukkaa talouden ja toiminnan ohjausta apunaan tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma 2026.

Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma on kokonaisturvallisuuslautakunnan 10.3. kokouksella luonnosvaiheessa, joten lautakunnalle esitetään tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman 2026 tämänhetkinen valmistelutilanne pääasiassa pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut -toimialan osalta. Aluehallitus käsittelee hyvinvointialueen tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman 20.4. ja aluevaltuusto 4.5.2026.